

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/98/2023
Identifikačné číslo spisu:	1408213992
Dátum vydania rozhodnutia:	27.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1408213992.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. V., narodenej XX. P. XXXX, O., W. XX, zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Šumšalom, Bratislava, Parenicová 24, proti žalovaným 1/ V. X., narodenému X. X. XXXX, W., W. XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Ester Bujnovskou, Malacky, Záhorácka 5478/15B, 2/ IMMOFIN Záhorská Bystrica a.s., Bratislava, Trenčianska 56/A, IČO: 35 961 929, zastúpenému advokátom Mgr. Augustínom Španitzom, Bratislava, Staré Grunty 212, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenie vlastníctva, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV (teraz Mestský súd Bratislava IV) pod sp. zn. 16C/334/2008, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2023 č.k. 9Co/135/2022-792, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom (v poradí tretím) súd prvej inštancie, v spojení s opravným uznesením č.k. 16C/334/2008-718 zo dňa 9. októbra 2017 (týmto bolo opravené označenie listu vlastníctva LV č. XXXX) rozhodol, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1. júla 2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491- orná pôda o výmere 5108 m2, je neplatná. Ďalej rozhodol, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m2, je žalovaný 1/. Žalovaní 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni náhradu trov právneho zastúpenia 2.129,89 eura a náhradu iných trov konania 199,16 eura k rukám právneho zástupcu žalobkyne a tiež ich zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť náhradu trov konania štátu 58 eur Okresnému súdu Bratislava IV všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 20. novembra 2014 č. k. 9Co/169/2013-598 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd opravil výrok napadnutého rozsudku tak, že tento správne

zníe: „Súd určuje, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1. júla 2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti vedenej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je neplatná. Súd určuje, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti vedenej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m² je žalovaný 1/.“

2.1. Na základe dovolania žalovaného 1/ Najvyšší súd SR ako súd dovolací Uznesením sp. zn. 1Cdo/42/2016 zo dňa 24. mája 2017 zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2014 sp. zn. 9Co/169/2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že k odvolaniu žalovaného 1/ (č. l. 563 spisu) sa písomne vyjadrila žalobkyňa (č. l. 591 spisu), žalovaný 1/ (dovolať) ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, pretože súd mu toto vyjadrenie žalobkyne nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalovanému 1/ došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Na základe vyššie uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť.

2.2. Po zrušení rozsudku a vrátení veci Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd svojím rozsudkom z 18. januára 2018 č.k. 9Co/272/2017-730 zmenu žaloby zo dňa 21. augusta 2017 nepripustil. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením č.k. 16C/334/2008-718 zo dňa 9. októbra 2017 vo výroku, ktorým súd určil, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je žalovaný 1/ potvrdil. Vo výroku, ktorým súd určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1. júla 2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m² je neplatná, zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

2.3. Odvolací súd vzhľadom na princíp okamžitej použiteľnosti (novej) procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa doterajších (zrušených) predpisov, skúmal či v čase rozhodovania odvolacieho súdu je s poukazom na § 217 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 378 ods. 1 CSP naliehavý právny záujem na určovacej žalobe podľa § 137 písm. c) CSP, keď v zmysle citovaného ustanovenia žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem, (ktorý podľa Civilného sporového poriadku nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu) alebo v zmysle § 137 písm. d) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo aj o určení právnej skutočnosti, ale len ak to vyplýva z osobitného predpisu. Odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP len na určení, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti je žalovaný 1/, keďže sleduje dosiahnutie zhody zápisu vo verejnom registri (katastri nehnuteľností) so skutočným právnym stavom a naliehavý právny záujem v takomto prípade je daný. Naopak naliehavý právny záujem na určení právnej skutočnosti a to neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1. júla 2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti nie je v čase rozhodovania odvolacieho súdu (pozri aj Rozsudok NS SR z 28. septembra 2016 sp. zn. 5Cdo/548/ 2015) daný a takáto žaloba nie je prípustná ani v zmysle § 137 písm. d) CSP. V danom prípade je potrebné sa otázkou neplatnosti kúpnej zmluvy zaoberať, len ako otázkou predbežnou, ktorá má význam pre rozhodnutie o určení, kto je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti. Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením č.k. 16C/334/2008-718 zo dňa 9. októbra 2017 vo výroku, ktorým súd určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1. júla 2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti v zmysle 388 CSP zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietal.

2.4. O náhrade trov konania, vrátane trov odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyňa ako aj žalovaný 1/, 2/ mali v konaní čiastočný úspech (žalobkyňa bola úspešná v časti vyhovieť žaloby, neúspešná v časti

zamietnutia žaloby; žalovaní boli úspešní v časti zamietnutia žaloby, neúspešní v časti vyhovieť žaloby), preto odvolací súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

3. Na základe dovolania žalobkyne proti rozsudku odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania Najvyšší súd SR ako súd dovolací Uznesením sp. zn. 1Cdo/97/2020 zo dňa 28. septembra 2022 rozhodol tak, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2018, pod č.k. 9Co/272/2017-730, vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Po zrušení veci dovolacím súdom, ktorý považoval rozhodnutie odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania za zmatečné a nepreskúmateľné, odvolací súd dospel k záveru, že nie je dôvod odchyliť sa od svojho skôr vysloveného právneho názoru a o náhrade trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, 2, § 453 ods. 3 v spojení s § 255 ods. 2, § 256 ods. 1, 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Poukázal na to, že žalobkyňa sa určovacou žalobou podanou voči žalovaným 1/, 2/ na súde prvej inštancie dňa 17. októbra 2008, t. j. ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku v zmysle § 80 písm. c) domáhala z dôvodu nerešpektovania ustanovení o predkupnom práve zo strany žalovaného 1/ určenia, že: „I. Kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1. júla 2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok par. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je neplatná. II. Vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je žalovaný 1/.“ Vzhľadom na skutočnosť, že od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok žalobkyňa s poukazom na ustanovenia § 137 CSP písomným podaním zo dňa 21. augusta 2017 žiadala aby súd pripustil zmenu žaloby tak, že: „Súd určuje, že výlučným vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. území G. O., okres Bratislava IV, zapísanej tohto času na LV č. XXXX, Správy katastra pre Hl. mesto SR Bratislavu, ako orná pôda o výmere 5108 m², ktorého prevod vlastníckeho práva mal byť predmetom Kúpnej zmluvy zo dňa 1. júla 2008 je V. X., narodený X. X. XXXX a nie spoločnosť IMMOFIN Záhorská Bystrica a.s., IČO: 35 961 929.“ Krajský súd v Bratislave s poukazom na ustanovenia § 378 ods. 1, § 371 CSP rozhodol v rozsudku z 18. januára 2018 č. k. 9Co/272/2017-730 tak, že zmenu žaloby zo dňa 21. augusta 2017 nepripustil (pozri odsek 8) a bolo potrebné rozhodovať o pôvodne uplatnenej žalobe.

3.2. Žalobkyňa podala žalobu z dôvodu porušenia jej predkupného práva následkom, ktorého došlo k prevedeniu spoluvlastníckeho podielu zaťaženého zákonným predkupným právom zo žalovaného 1/ na žalovaného 2/. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (pozri rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo/91/2008 zo dňa 12. mája 2009, sp. zn. 7Cdo/251/2019 zo dňa 28. októbra 2020, sp. zn. 8Cdo/208/2019 zo dňa 28. septembra 2021) vyplýva, že sa vyprofilovali právne prostriedky, ktorými sa oprávnený spoluvlastník môže domáhať nápravy porušenia predkupného práva spoluvlastníkov: a/ možnosť domáhať sa vyslovenia neplatnosti právneho úkonu medzi spoluvlastníkom (zaviazanou osobou) a nadobúdateľom (treťou osobou) z dôvodu tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu (§ 40a Občianskeho zákonníka), b/ možnosť domáhať sa mimosúdne od tretej osoby (nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu), aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkla na kúpu, a to za rovnakých podmienok, za ktorých kúpil spoluvlastnícky podiel od povinnej osoby (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka); a ak tak tretia osoba (nadobúdateľ spoluvlastníckeho podielu) neurobí dobrovoľne, má oprávnený spoluvlastník právo domáhať sa na súde vydania rozhodnutia, ktorým by bol nahradený pri kúpnej zmluve prejav vôle nadobúdateľa (§ 229 CSP), c/ naďalej si ponechať predkupné právo, ktoré však začne pôsobiť odtiaľto voči novému nadobúdateľovi podielu (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Výber právneho prostriedku oprávneného vlastníka smerujúceho k náprave dôsledkov porušenia jeho predkupného práva je plne v jeho autonómii. Aj napriek tomu, že oprávnený spoluvlastník má možnosť výberu z uvedených právnych možností, ich kumulácia je vylúčená.

3.3. Odvolací súd s poukazom na uvedené zastal názor v prípade rôznych súdnych žalôb, musel do účinnosti CSP vždy uprednostniť riešenie neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/), s ktorým *expressis verbis* počíta aj samotný zákonodarcu v § 40a Občianskeho zákonníka. Po nadobudnutí účinnosti CSP musí súd uprednostniť riešenie určením vlastníckeho práva, keď naliehavý právny záujem na určení právnej skutočnosti a to neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a

žalovaným 2/) nie je daný a takáto žaloba nie je prípustná ani v zmysle § 137 písm. d) CSP a v danom prípade je potrebné sa otázkou neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/) zaoberať, len ako otázkou predbežnou (pozri odsek 8.2.).

3.4. Žalobkyňa vzhľadom na skutočnosť, že kumulácia prostriedkov právnej ochrany pri porušení predkupného práva je vylúčená zvolila nesprávny druh právneho prostriedku ochrany svojho porušeného predkupného práva, keď sa kumulatívne domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy a zároveň aj určenia vlastníckeho práva. Žalobkyňa, ktorá navyše bola od začatia konania a počas celého konania riadne zastúpená v konaní advokátom musí niešť zodpovednosť za uplatnený zvolený spôsob právnej ochrany, ktorého následkom bola tá skutočnosť, že po nadobudnutí účinnosti CSP bola úspešná len v jednej časti petitu - určenia vlastníckeho práva a neúspešná v druhej časti petitu - určenie neplatnosti zmluvy (uvedené by platilo aj za účinnosti OSP s tým rozdielom, že by bola úspešná len v jednej časti petitu - určenie neplatnosti zmluvy a neúspešná v druhej časti petitu - určenia vlastníckeho práva). Uvedený spôsob rozhodnutia sa potom musí prejavíť aj pri spôsobe rozhodnutia o nároku o náhrade trov konania, keď nie je možné, aby za nesprávny zvolený druh právneho prostriedku ochrany práva žalobkyne, niesli zodpovednosť žalovaní a boli by zaviazaní k náhrade trov konania v prospech žalobkyne. Odvolací súd poukazuje na to, že pomerné rozdelenie trov je jednak odrazom reálneho výsledku sporu a jednak predstavuje prevenciu, aby strany nežalovali viac, ako im podľa hmotného práva patrí.

3.5. Odvolací súd s odkazom na závery uvedené vyššie dospel k záveru, že je na mieste pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania aplikovať ustanovenie § 255 ods. 2 CSP. Žalobkyňa ako aj žalovaní 1/, 2/ mali v konaní čiastočný úspech (žalobkyňa bola úspešná v časti vyhovieť žaloby, neúspešná v časti zamietnutia žaloby; žalovaní boli úspešní v časti zamietnutia žaloby, neúspešní v časti vyhovieť žaloby), preto odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. S poukazom na uvedené nebude potrebné, aby súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, samostatným uznesením, rozhodol o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP.

4. Proti predmetnému uzneseniu dovolanie podala žalobkyňa. Dovolanie podala z dôvodu § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 CSP. Poukázala pritom na predchádzajúce rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý v uznesení pod sp. zn. 1Cdo/97/2020 predchádzajúci rozsudok krajského súdu v časti náhrady trov konania zrušil a vrátil vec na ďalšie prejednanie v časti náhrady trov konania postupom podľa § 420 písm. f) CSP. Okrem iného v odôvodnení poukázal na to, že žalobkyňa bola v konečnom dôsledku v spore úspešná a zároveň dal pokyn krajskému súdu, ktoré krajský súd odignoroval. Žalobkyňa poukázala na to, že pokiaľ podávala žalobu pôvodne za účinnosti OSP žalobný petit znel na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a zároveň na určenie vlastníctva k podielu vo vzťahu k žalovanému 1/, pričom následne po zmene Civilného sporového poriadku, tak ako to zdôvodňoval aj odvolací súd už nebolo možné, resp. odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP len na určení, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti je žalovaný 1/, keďže sleduje dosiahnutie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom a naliehavý právny záujem v takomto prípade je daný. Naopak naliehavý právny záujem na určení právnej skutočnosti a to na neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim predmetom, ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti nie je v čase rozhodovania odvolacieho súdu daný a takáto žaloba nie je prípustná ani v zmysle § 137 písm. d) CSP. V takomto prípade bolo potrebné sa otázkou neplatnosti kúpnej zmluvy zaoberať len ako otázkou predbežnou, ktorá má význam pre rozhodnutie o určení, kto je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku, ktorým súd určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ je neplatná zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku, ktorým určil, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti špecifikovanej je žalovaný 1/ tento odvolací súd potvrdil.

4.1. Žalobkyňa zdôraznila, že nemala žiadnu právnu a ani inú zákonnú možnosť dať svoju žalobu z dôvodu zmeny procesnej normy do súladu s touto, nakoľko celé konanie už bolo v štádiu odvolacieho konania. Teda výlučne zmena procesnej normy zapríčinila, že bola v časti podanej žaloby neúspešná, aj

keď v konečnom dôsledku bola v spore úspešná. Uvedené zamietnutie žaloby v časti určenia neplatnosti kúpnej zmluvy malo následne podľa odôvodnenia odvolacieho súdu podstatný vplyv na rozhodovanie o trovách konania, keď plne úspešnej žalobkyni, ktorá bola v konaní úspešná, dosiahla navrátenie do pôvodného stavu, teda jednoznačne preukázala, že jej práva boli zo strany žalovaných porušené, neboli jej priznané trovy konania. Dôvodom pre nepriznanie trov konania bolo práve rozhodnutie odvolacieho súdu o nepripustení zmeny žaloby a následnom zamietnutí žaloby v časti o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ktoré žalobkyňa nemala možnosť dať po zmene procesnej právnej normy do súladu a bola v tejto časti neúspešná, čo je absurdné a výslovne nespravodlivé. Vzhľadom k tomu bola žalobkyňa ukrátená na svojich právach. Zároveň poznamenala, že pokiaľ by Krajský súd v Bratislave rozhodol aj následne po zrušení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa OSP rozhodol by totožne, teda rozsudok súdu prvej inštancie by v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil, a teda by žalobkyni musel priznať náhradu trov v celom rozsahu 100 %. Vo vyššie uvedenom vidí žalobkyňa nespravodlivosť, najmä popretie základnej zásady na spravodlivý proces a zásadu právnej istoty. V právnom štáte nie je prípustné, aby úspešný účastník súdneho konania výlučne z dôvodu zmeny procesnej právnej normy, ktorú objektívne nemala možnosť žiadnym spôsobom ovplyvniť a ktorá mu upiera podstatné práva bol neprimerane a nedôvodne sankcionovaný tým, že mu nie je priznané právo na náhradu trov konania aj keď bol v zásade v plnom rozsahu úspešný. Svoje práva si obhájil a dosiahol žalovaný výsledok vo veci. Vzhľadom na uvedené žiadala dovolací súd, aby zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že priznal žalobkyni ako úspešnej účastníčke konania trovy konania v plnej výške 100 %.

5. Žalovaní sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) najskôr skúmal, či je dovolanie prípustné, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť z nasl. dôvodov:

6.1. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z ustanovení § 419 a nasl. CSP, upravujúcich otázku prípustnosti dovolania, je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovení § 420 alebo § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Pritom podľa § 440 CSP je dovolací súd dovolacími dôvodmi viazaný.

6.2. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

6.3. V posudzovanom prípade dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a z ust. § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, teda pre nesprávne právne posúdenie veci. Dovolací súd konštatuje, už vzhľadom na svoje predchádzajúce rozhodnutie vo veci (uznesenie pod č.k. 1Cdo/97/2020 zo dňa 28. septembra 2022), že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania je spôsobilým predmetom dovolacieho konania postupom podľa § 420 písm. f) CSP (pozri body 24., 25. a 26. uznesenia NS SR sp. zn. 1Cdo/97/2020).

Dovolanie vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP

7. Pod pojmom nesprávny procesný postup súdu je potrebné rozumieť taký postup súdu v konaní, ktorý je v rozpore so zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“) patrí napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo

nazerat' do spisu a robiť si z neho výpisy, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom v materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol rozsudok strane doručený do vlastných rúk a iné.

7.1. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania len v tom prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia práva sporovej strany na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky.

7.2. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. uplatneným nárokom a obranou proti takému uplatneniu. Pritom všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces. (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 204/04).

7.3. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napr. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok. Ústavný súd v zmysle svojej judikatúry považuje za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (napr. sp. zn. IV. ÚS 150/03, sp. zn. I. ÚS 301/06).

7.4. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj ústavného súdu platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03-30).

7.5. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení strán, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť uplatneného nároku. Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

8. Z obsahu spisového materiálu dovolací súd zistil, že v predmetnej veci Najvyšší súd SR uznesením pod č.k. 1Cdo/97/2020 zo dňa 28. septembra 2022 rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2018 pod č.k. 9Co/272/2017-730 vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie. Rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti náhrady trov konania bol zrušený podľa § 420 písm. f) CSP. Poukázal pritom na to, že v odôvodnení výroku rozsudku v časti náhrady trov, ktoré učinil odvolací súd len mechanickým spôsobom, resp. mechanickou aplikáciou ust. § 255 ods. 1 a 2 CSP jeho prevzatím do odôvodnenia rozhodnutia bez zohľadnenia konkrétnych okolností prejednávanej veci, jeho bližšieho zdôvodnenia nie je možné považovať za rozhodnutie, ktoré by bolo vydané v súlade s

§ 420 písm. f) CSP. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnať sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil.

8.1. Následne odvolací súd rozhodol napadnutým uznesením opätovne, a to tak, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania. Odvolací súd uviedol, že nie je dôvod odchyliť sa od svojho skôr vysloveného právneho názoru o náhrade trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania, rozhodol tak podľa § 396 ods. 1, 2, § 453 ods. 3 v spojení s § 255 ods. 2, § 256 ods. 1, 2 CSP (ust. § 256 ods. 1, 2 CSP uviedol omylom navyše, nakoľko zdôvodnenie tomuto nezodpovedá) tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie zdôvodnil v bodoch 13. až 16. odôvodnenia napadnutého uznesenia.

8.2. V bode 14.1 a 15. odôvodnenia odvolací súd uviedol, že „Odvolací súd s poukazom na uvedené zastal názor v prípade rôznych súdnych žalôb musel do účinnosti C.s.p. vždy uprednostniť riešenie neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/), s ktorým *expressis verbis* počíta aj samotný zákonodarcu v § 40a Občianskeho zákonníka. Po nadobudnutí účinnosti C.s.p. musí súd uprednostniť riešenie určením vlastníckeho práva, keď naliehavý právny záujem na určení právnej skutočnosti a to neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/) nie je daný a takáto žaloba nie je prípustná ani v zmysle § 137 písm. d) C.s.p. a v danom prípade je potrebné sa otázkou neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/) zaoberať, len ako otázkou predbežnou.

Žalobkyňa vzhľadom na skutočnosť, že kumulácia prostriedkov právnej ochrany pri porušení predkupného práva je vylúčená zvolila nesprávny druh právneho prostriedku ochrany svojho porušeného predkupného práva, keď sa kumulatívne domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy a zároveň aj určenia vlastníckeho práva. Žalobkyňa, ktorá navyše bola od začatia konania a počas celého konania riadne zastúpená v konaní advokátom musí niesť zodpovednosť za uplatnený zvolený spôsob právnej ochrany, ktorého následkom bola tá skutočnosť, že po nadobudnutí účinnosti C.s.p. bola úspešná len v jednej časti petitu - určenia vlastníckeho práva a neúspešná v druhej časti petitu - určenie neplatnosti zmluvy (uvedené by platilo aj za účinnosti O.s.p. s tým rozdielom, že by bola úspešná len v jednej časti petitu - určenie neplatnosti zmluvy a neúspešná v druhej časti petitu - určenia vlastníckeho práva). Uvedený spôsob rozhodnutia sa potom musí prejavovať aj pri spôsobe rozhodnutia o nároku o náhrade trov konania, keď nie je možné, aby za nesprávny zvolený druh právneho prostriedku ochrany práva žalobkyne, niesli zodpovednosť žalovaní a boli by zaviazaní k náhrade trov konania v prospech žalobkyne. Odvolací súd poukazuje na to, že pomerné rozdelenie trov je jednak odrazom reálneho výsledku sporu a jednak predstavuje prevenciu, aby strany nežalovali viac, ako im podľa hmotného práva patrí.“

8.3. Dovolaťka v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd rozhodol v rozpore s vysloveným právnym názorom najvyššieho súdu v jeho predchádzajúcom rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/97/2020, v rámci tohto dovolacieho dôvodu namietala aj to, že jej v rámci prebiehajúceho odvolacieho konania nebolo umožnené zmeniť žalobu, tak aby táto bola v súlade s aktuálne platnou procesnou úpravou CSP, čoho dôsledkom bolo zamietnutie žaloby v časti určenia neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu jej neprípustnosti podľa Civilného sporového poriadku, dôsledkom čoho bol iba čiastočný úspech žalobkyne a následne nepriznanie náhrady trov konania z tohto dôvodu. Poukázala pritom na predchádzajúce rozhodnutie Krajského súdu č.k. 9Co/169/2013-598 zo dňa 20. novembra 2014, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu ako vecne správny potvrdený, v ktorom bolo rozhodnuté o neplatnosti kúpnej zmluvy a o určení podielu na nehnuteľnosti v prospech žalovaného 1/ zároveň, pričom nenesie žiadnu vinu na tom, že došlo k zmene procesnej právnej normy.

8.4. Dovolaťka súd konštatuje, že dovolanie žalobkyne vo vzťahu § 420 písm. f) CSP nie je opodstatnené. Nie je možné zo strany dovolacieho súdu konštatovať, že by odvolací súd následne po zrušujúcom rozhodnutí svojho predchádzajúceho rozhodnutia nerešpektoval vyslovený právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v uznesení sp. zn. 1Cdo/97/2020. Odvolací súd v napadnutom uznesení napokon konštatoval a podrobne zdôvodnil (tak ako je vyššie uvedené), že žalobkyňa zvolila

nesprávny druh právneho prostriedku ochrany svojho porušeného predkupného práva, keď sa kumulatívne domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy a zároveň aj určenia vlastníckeho práva. Taktiež konštatoval, že po nadobudnutí účinnosti CSP bola úspešná len v jednej časti petitu - určenia vlastníckeho práva a neúspešná v druhej časti petitu - určenie neplatnosti kúpnej zmluvy s tým, že uvedené by platilo aj za účinnosti OSP s tým rozdielom, že by bola úspešná len v jednej časti petitu - určenie neplatnosti zmluvy a neúspešná v druhej časti petitu - určenia vlastníckeho práva. Ani námietka, že žalobkyňa nemohla svoju žalobu zmeniť v odvolacom konaní nie je dôvodná, nakoľko odvolací súd v danom prípade postupoval v súlade s § 371 CSP, podľa ktorého žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť. Takisto je nedôvodnou aj námietka dovolateľky, čo sa týka toho, že za účinnosti OSP bola úspešná v obidvoch častiach petitu žaloby (keď Krajský súd v Bratislave rozsudkom č.k. 9Co/169/2013-598 z 20.novembra 2014 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý rozhodol o neplatnosti kúpnej zmluvy medzi žalovaným 1/ a 2/ vo vzťahu k špecifikovanému podielu 1/6 na špecifikovanej nehnuteľnosti a zároveň určil, že žalovaný 1/ je vlastníkom podielu 1/6 na špecifikovanej nehnuteľnosti), dovolací súd v tomto smere poukazuje na to, že napokon zo strany dovolacieho súdu a to na základe uznesenia pod sp. zn. 1Cdo/42/2016 zo dňa 24. mája 2017 bol zrušený tento rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2014 pod sp. zn. 9Co/169/2013 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

8.5. Dovolací súd teda v daných námietkach dovolateľky nevzhliadol porušenie práva na spravodlivý proces aj keď sa to žalobkyni zdá „extrémne nespravodlivé“. Dovolací súd zdôrazňuje, že dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je nesúhlas s právnym posúdením veci (R 54/2012, R 24/2017). Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo, ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo, ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na konštatovanie Ústavného súdu SR podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania - zmätočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (IV. ÚS 196/2014, IV. ÚS 279/2018). Odvolací súd dostatočne jasným spôsobom vysvetlil právne posúdenie otázky náhrady trov konania v predmetnej veci.

8.6. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP vo vzťahu k náhrade trov konania dovolací súd uvádza, že v zmysle § 421 ods. 2 CSP nie je dovolanie prípustné proti výroku o náhrade trov konania podľa § 357 písm. m) CSP, čo je daný prípad (pozri uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/221/2016). Preto tento dovolací dôvod vo vzťahu k náhrade trov konania nebolo možné zo strany dovolacieho súdu posudzovať.

8.7. Vzhľadom na uvedené skutočnosti došlo k odmietnutiu dovolania postupom cez ustanovenie § 447 písm. c) a f) CSP.

8.8. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

9. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.